

Didàctica de la llengua oral en educació infantil

Codi: 103679

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500797 Educació Infantil	OB	2	2

Professor/a de contacte

Nom: Xavier Fontich Vicens

Correu electrònic: Xavier.Fontich@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Manuela Hernandez Lopez

Rosamaria Felip Falcó

Prerequisits

És absolutament recomanable que l'alumne/a, com a futur mestre/a d'educació infantil, tingui (o en el seu defecte desenvolupi al llarg de l'assignatura) un bon domini oral i escrit de la llengua catalana i de la llengua castellana (nivell 1, equivalent a C1). Per aprovar aquesta assignatura, cal que l'estudiant mostri, en les activitats que se li proposin, una bona competència comunicativa general, tant oralment com per escrit, i un bon domini de la llengua o les llengües vehiculars que consten a la guia docent.

Objectius

L'assignatura se centra bàsicament en tres àmbits: (A) El desenvolupament de la comunicació i del llenguatge dels infants de 0 a 6 anys, el seu paper en el desenvolupament cognitiu i els factors socials i els models d'intervenció que el faciliten; (B) L'ús del llenguatge a l'escola: els recursos educatius i la intervenció docent tant al primer cicle com al segon cicle d'educació infantil. La introducció d'una llengua estrangera a l'educació infantil; (C) El plurilingüisme a l'escola. El projecte lingüístic de centre: les dues llengües cooficials, els programes d'immersió i la llengua estrangera. L'acollida i la formació lingüística dels infants provinents d'altres cultures.

En finalitzar l'assignatura, l'alumnat haurà de: (1) Haver integrat sabers (lingüístics, psicolingüístics, sociolingüístics i didàctics) relacionats amb els processos d'adquisició i desenvolupament de la llengua oral; (2) Conèixer les principals característiques del desenvolupament del llenguatge dels nens i de les nenes de 0 a 6 anys; (3) Conèixer les nocions fonamentals en què es basen les concepcions actuals sobre l'ensenyament i aprenentatge de llengües en contextos i en programes multilingües; (4) Conèixer els elements que intervenen en la interacció comunicativa i lingüística a l'aula; (5) Reconèixer i identificar el paper crucial del llenguatge oral en els diferents àmbits de l'ensenyament i l'aprenentatge escola; (6) Conèixer el currículum de l'etapa i saber dissenyar activitats que desenvolupin les capacitats d'expressió i parla infantils; (7) Analitzar els diversos tipus d'intervenció que afavoreixen el desenvolupament de la competència comunicativa dels infants i fer propostes d'intervenció a l'aula; (8) Analitzar els diversos tipus d'intervenció que afavoreixen el desenvolupament de la competència comunicativa dels infants provinents d'altres cultures i fer propostes

d'intervenció a l'aula; (9) Conèixer els recursos educatius i les propostes metodològiques per al treball de llengua oral a l'aula als dos cicles de l'Educació Infantil i saber analitzar les formes d'intervenció docent; (10) Saber utilitzar els recursos educatius que faciliten la intervenció docent, permeten millorar les habilitats lingüístiques en contextos multiculturals i plurilingües i promouen l'ús de la llengua catalana a l'escola; (11) Conèixer els fonaments sociolingüístics i psicolingüístics necessaris per analitzar el tractament de les dues llengües del país a l'escola i per elaborar un projecte d'educació plurilingüe contextualitzat al nostre país; (12) Tenir informació sobre les polítiques lingüístiques vigents a Catalunya, Espanya i Europa; (13) Conèixer els fonaments i algunes propostes metodològiques relatives a la introducció d'una llengua estrangera a l'educació infantil; (14) Saber analitzar els documents oficials, pel que fa l'etapa d'Educació Infantil, que regulen l'activitat lingüística dels centres educatius.

Competències

- Abordar amb eficàcia situacions d'aprenentatge de llengües en contextos multiculturals i multilingües.
- Adquirir formació literària i en especial conèixer la literatura infantil.
- Afavorir les capacitats de parla i d'escriptura.
- Comprendre el pas de l'oralitat a l'escriptura i conèixer els diferents registres i usos de la llengua.
- Conèixer el currículum de llengua i lectoescriptura d'aquesta etapa així com les teories sobre l'adquisició i desenvolupament dels aprenentatges corresponents.
- Conèixer el procés d'aprenentatge de la lectura i l'escriptura. Afrontar situacions d'aprenentatge de llengües en contextos multilingües.
- Conèixer i dominar tècniques d'expressió oral i escrita.
- Conèixer la tradició oral i el folklore.
- Demostrar que coneix l'evolució de la comunicació no verbal i del llenguatge en la primera infància, saber identificar possibles disfuncions i vetllar per la seva correcta evolució. Abordar amb eficàcia situacions d'aprenentatge de llengües i comunicació en contextos multiculturals i multilingües.
- Demostrar que coneix l'evolució de les implicacions educatives de les tecnologies de la informació i la comunicació i, en particular, de la televisió en la primera infància.
- Demostrar que coneix l'evolució del llenguatge en la primera infància, saber identificar possibles disfuncions i vetllar per la seva correcta evolució.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crític i saber comunicar-se de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Expressar-se adequadament oralment i per escrit i dominar l'ús de diferents tècniques d'expressió.
- Expressar-se i utilitzar amb finalitats educatives altres llenguatges: corporal, musical, audiovisual.
- Gestionar la informació relativa a l'àmbit professional per a la presa de decisions.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.
- Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació de factors implicats com a necessària anticipació a l'acció.
- Ser capaç de fomentar una primera aproximació a una llengua estrangera.

Resultats d'aprenentatge

1. Adequar l'ús de la llengua als contextos socials i a les situacions comunicatives pròpies de l'àmbit professional.
2. Adquirir un coneixement aprofundit de les dimensions socials i cognitives del llenguatge escrit i de les distintes dinàmiques de l'oralitat.
3. Analitzar situacions d'aprenentatge de la llengua escrita. Analitzar i argumentar l'ús adequat o no del llenguatge escrit, del verbal oral i del no verbal.
4. Comprendre els efectes lingüístics del contacte de llengües en les situacions d'aprenentatge.
5. Conèixer els diferents registres i usos de la llengua escrita i reconèixer, en les produccions infantils escrites, el pas de l'oralitat a l'escriptura.
6. Conèixer i saber utilitzar els principals recursos i eines de consulta de la llengua.
7. Conèixer i saber utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) i les tecnologies per a l'aprenentatge i el coneixement (TAC) relacionades amb l'ús de la llengua oral a l'escola.
8. Conèixer i valorar el programari educatiu i espais web adients per a l'ensenyament i l'aprenentatge de la literatura en educació infantil.

9. Conèixer la literatura catalana de tradició oral (contes, cantarelles, petis poemes...), les formes de transmissió als infants i també la metodologia per aconseguir la seva participació activa.
10. Demostrar que coneix l'evolució de les implicacions educatives de les tecnologies de la informació i la comunicació i, en particular, de la televisió en la primera infància.
11. Descriure l'evolució del llenguatge en la primera infantesa, saber identificar possibles disfuncions i saber argumentar orientacions didàctiques per a la seva correcta evolució.
12. Desenvolupar una actitud crítica davant de versions uniformistes de la llengua i adquirir criteris fonamentats per abordar l'aprenentatge de llengües en contextos multiculturals i multilingües.
13. Dominar els registres formals i col·loquials propis de l'àmbit professional en els usos orals i escrits de les llengües catalana i castellana.
14. Dominar l'ús de diferents tècniques d'expressió i expressar-se adequadament oralment i per escrit en situacions pròpies de l'àmbit professional.
15. Entendre les llengües presents en l'entorn escolar com un conjunt de varietats lingüístiques totes igualment respectables.
16. Expressar-se adequadament oralment i per escrit en català i en castellà i fent ús de diferents tècniques d'expressió verbal oral i no verbal.
17. Expressar-se i saber usar amb finalitats educatives diferents llenguatges: corporal, musical, audiovisual.
18. Haver adquirit els coneixements relatius al currículum de llengua oral d'aquesta etapa així com de les teories sobre l'adquisició i desenvolupament dels aprenentatges que s'hi relacionen.
19. Haver integrat una actitud de respecte al mitjà (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques sostenibles.
20. Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació de factors implicats com a necessària anticipació a l'acció.
21. Reconèixer les tècniques literàries pròpies de la narració i de la poesia.
22. Reconèixer, saber analitzar i produir amb suficient fonament teòric i argumental els gèneres discursius propis de l'àmbit acadèmic i professional.
23. Saber analitzar aspectes de l'evolució de la comunicació no verbal i del llenguatge en la primera infantesa, identificar possibles disfuncions i argumentar propostes per a la seva correcta evolució.
24. Saber analitzar diferents situacions d'aprenentatge de la llengua catalana en contextos multilingües. Reconèixer, simular i modelar usos del llenguatge verbal oral i del no verbal.
25. Saber analitzar i gestionar la informació relativa a l'àmbit professional per a la presa de decisions.
26. Saber analitzar seqüències didàctiques en les quals es considerin les situacions d'aprenentatge de la llengua catalana en contextos multiculturals i multilingües.
27. Saber analitzar seqüències didàctiques relacionades amb l'aprenentatge d'una llengua estrangera a l'educació infantil.
28. Saber fer ús de la tradició oral i el folklore també en els processos d'adquisició de llenguatge escrit.
29. Saber fer ús de les tècniques d'expressió verbal oral i no verbal que faciliten la comunicació i la interacció lingüística amb els infants.
30. Saber utilitzar els diferents registres i usos de la llengua oral catalana.
31. Saber utilitzar la literatura infantil en relació a l'aprenentatge de la llengua oral, el primer aprenentatge de la llengua escrita i l'educació literària amb dispositius adequats als seus objectius.
32. Saber utilitzar les estratègies lingüístiques que faciliten i estimulen el desenvolupament de les capacitats de parla infantil.
33. Seleccionar de manera crítica la informació, les eines de consulta i els recursos que proporcionen les plataformes virtuals.
34. Usar les plataformes virtuals com una eina de treball que permeti la comunicació efectiva en català i castellà i el desenvolupament del raonament crític.
35. Utilitzar correctament d'estratègies de comunicació adequades als infants de diferents edats (gesticulació, moviment, volum, entonació...).
36. Utilitzar la interacció verbal a l'aula per promoure un intercanvi d'idees sobre els textos literaris que ensenyi els nens a parlar sobre els llibres i a interpretar-los.
37. Valorar la correcció, adequació i acceptabilitat en produccions orals i escrites.

Continguts

1. La comunicació i el llenguatge

1.1 Els conceptes de "comunicació", "llenguatge", "llengua" i "parla"

1.2 Les funcions comunicativa i representativa del llenguatge

1.3 El caràcter evolutiu i gradual dels processos d'adquisició i d'aprenentatge

1.4 Les funcions comunicatives i lingüístiques en el context familiar

2. El desenvolupament comunicatiu i lingüístic en el context escolar

2.1 Els objectius del treball de llengua oral a l'Educació Infantil

2.2 La interacció comunicativa i verbal al primer cicle de l'Educació Infantil: propostes didàctiques i recursos educatius

2.3 La interacció comunicativa i verbal al segon cicle de l'Educació Infantil: propostes didàctiques i recursos educatius

2.4 Anàlisi del llenguatge oral infantil i propostes didàctiques per a la seva millora

3. El plurilingüisme a l'escola

3.1 La llengua oral al Currículum del primer i del segon cicle de l' Educació Infantil

3.2 La diversitat lingüística a l' aula. La diversitat lingüística de la societat: legislació lingüística i situació de les llengües

3.3 El projecte lingüístic de centre. El pla per a l'actualització del programa d'immersió lingüística a Catalunya i l'acollida lingüística dels infants provinents d'altres cultures. Models d' educació plurilingüe: factors d'èxit

3.4 La introducció d'una llengua estrangera a l'Educació Infantil

Metodologia

Activitat	Hores	Metodologia	Resultats Aprenentatge
Presencial en gran grup	15	Exposicions per part del professorat dels continguts i qüestions bàsiques del temari. Es	DDIL.1.1,DDIL.2.1,DDIL.3.1, DDIL.3.2,DDIL.5.1,DDIL.6.1, DDIL.9.1

realitza amb tot el grup classe i permet l'exposició dels principals continguts a través d'una participació oberta i activa per part dels estudiants.

EI.1.1,EI.8.1,EI.9.1EI.10.1EI.11.1,
EI.12.1,
TF.1.1, TF.5.1

Activitats formatives

Títol	Seminaris	30	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge	DDIL.2.1,DDIL.3.1,DDIL.3.2,DDIL.3.3DD
Tipus: Dirigides					mitjançant anàlisi de documents, resolució de casos o activitats diverses s'aprofundeix en els continguts i temàtiques presents en les classes magistrals de gran grup.	DDIL.6.1, DDIL.9.1,
Presencials de gran grup i desdoblaments					reflexió aprofundida a través de la interacció oral, la lectura i l'escriptura col·laborativa i individual.	EI.9.1,EI.10.1,EI.11.1,EI.11.2, EI.12.1, TI.15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25, TF.5.1
Tipus: Supervisades						
Preparació d'activitats i elaboració de treballs			30	1,2	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 35, 36	
Tipus: Autònomes						
Autònomes			75	3	1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 30, 31, 33, 34	

Avaluació

Activitats d'Avaluació		% de la nota	Criteris d'avaluació	Resultats Aprenentatge
bloc 1	Control del temari corresponent a la unitat 1	10%	El control d'aquestes tres parts del temari es realitzarà en un únic examen. Aquest examen avaluarà els continguts essencials de les tres unitats, que s'hauran anat treballant en les sessions presencials de gran grup. Es podrà obtenir una nota màxima de 10 punts.	DDIL.1.1,DDIL.2.1,DDIL.3.1, DDIL.3.2,DDIL.5.1,DDIL.6.1, DDIL.9.1
	Control del temari corresponent a la unitat 2	20%	Per poder sumar la nota obtinguda a la resta de notes de l'assignatura, s'ha d'aconseguir un mínim de 5 punts en l'examen.	EI.1.1,EI.8.1,EI.9.1EI.10.1EI.11.1, EI.11.2, EI.12.1, TF.1.1, TF.5.1
	Control del temari corresponent a la unitat 3	10%		
bloc 2	Treball grupal que en relació a l'avaluació d'una situació d'interacció verbal adult-infant	25%	Del treball s'avaluarà: - la claredat de l'exposició oral - l'anàlisi de la situació d'interacció lingüística i de la parla infantil	DDIL.2.1,DDIL.3.1, DDIL.3.2, DDIL.3.3 DDIL.5.1, DDIL.6.1, DDIL.9.1, EI.9.1,EI.10.1,EI.11.1,EI.11.2, EI.12.1, TF.1.1, TF.5.1

- les relacions que el treball estableixi amb els continguts de l'assignatura

Recull d'evidències que mostrin l'aprofitament de les tasques realitzades. Es revisaran al llarg del curs.	35%	Per obtenir la nota màxima s'ha d'haver assistit i participat activament a totes les sessions de desdoblament i haver presentat totes les tasques que s'hagin proposat
--	-----	--

Per poder aprovar l'assignatura s'ha de superar l'avaluació de cadascun dels dos blocs. El primer bloc comprèn l'avaluació -en forma d'examen- de les tres grans unitats temàtiques de l'assignatura. El segon bloc avalua el treball de l'assignatura i les activitats dels seminaris. En tots dos blocs caldrà mostrar domini i correcció de les llengües catalana i castellana. La prova final serà el juny de 2020 (dia a concretar; la prova de recuperació serà divendres següent). Al llarg de l'assignatura caldrà anar lliurant treballs que seran objecte d'avaluació, per la qual cosa caldrà lliurar-los dins els terminis establerts en cada cas. Un lliurament objecte d'avaluació serà el treball de l'assignatura i la seva respectiva presentació. L'assistència a les sessions de gran grup no comptabilitzen a la nota final. L'assistència als desdoblements és obligatòria en un mínim del 80% i té repercussió a la nota final, en cas contrari es considerarà no presentat. L'assistència a totes dues sessions de presentació del treball és obligatòria.

S'espera de l'estudiant una actitud constructiva. Es recomana que mantingui una posició oberta a comunicar els possibles problemes que sorgeixin, així com oberta també a buscar solucions i a acceptar les possibles propostes eventualment arbitrades pel professor. Cal que mostri una actitud d'escolta activa, de respecte, de participació, de cooperació i d'empatia, així com amabilitat, puntualitat i ús adequat dels dispositius electrònics (mòbil, ordinador, etc.). S'espera també que l'estudiant mostri que és responsable i rigorós en el treball autònom, que participi de forma activa a les classes, que mostri pensament crític amb els altres i amb un mateix, i que mantingui una actitud afavoridora d'un entorn amable, positiu i democràtic i on es respectin les diferències.

Els estudiants que durant el curs hagin fet un seguiment adequat de l'assignatura i tot i així tinguin algun aspecte no assolit, disposaran de l'oportunitat de poder superar la matèria realitzant un treball autònom addicional o refent alguna de les activitats lliurades o realitzades. S'haurà d'estudiar cada cas en funció de la situació de cada estudiant. L'examen sobre les unitats 1, 2 i 3 es farà al juny i el treball de l'assignatura també es presentarà als darrers desdoblements. Els resultats de l'examen i del treball de l'assignatura es publicaran al campus virtual durant els 15 dies següents al seu lliurament.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i evidències tasques classes magistrals i desdoblements - activitats individuals	35%	0	0	4, 7, 8, 11, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 25, 26, 32, 33, 34
Estudi sobre els continguts essencials de l'assignatura i l'examen (Blocs 1,2 i 3) - activitat individual	40%	0	0	1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31
Treball de l'assignatura	25%	0	0	1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37

Bibliografia

- Bigas, M. & Correig, M. (2000). *Didáctica de la lengua en la educación infantil*. Madrid: Síntesis.
- Bullich, E. & Maure, M. (1996). *Manual del rondallaire*. Barcelona: Edicions de la Magrana.
- Cameron, L. (2001). *Teaching languages to young learners*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Del Rio Pérez, M. J. (1999). *La llengua oral a l'escola: una introducció*. Barcelona: Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya.
- Del Rio Pérez, M. J. (1993). *Psicopedagogia de la lengua oral un enfoque comunicativo*. Barcelona: Editorial Horsori, S.L.
- Ferrer Serrahima, I. (2012). *L'artesanía de la comunicació. Diàleg, escolta i llenguatge en l'etapa 0-6*. Barcelona: Graó.
- Fons, M. & Palou, J. (2016). *Didáctica de la lengua y la literatura en educación infantil*. Madrid: Síntesis.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'educació (2008). *Currículum d'Educació Infantil*. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'ensenyament (2003). *L'ús del llenguatge a l'escola. Propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge*. Barcelona.
- Hermoso, A i altres (2013). *Dos nens, una nena i un cargol. Ensenyar llengua i ciències en la diversitat lingüística de Parvulari*. Barcelona: Barcanova
- Huguet, T.; Solé I. & Bassedas E. (1999). *Aprender i ensenyar a l'Educació infantil*. Barcelona: Graó.
- Janer, G. (2010). *Literatura oral y ecología de lo imaginario*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez.
- Palou, J.; Carreras, M. & Bosch, C. (2005). *La lengua oral en la escuela: 10 experiencias didácticas*. Barcelona: Graó.
- Pelegrin, A. (2004). *La aventura de oír. Cuentos tradicionales y literatura infantil*. Madrid: Grupo Anaya SA.
- Perera, J. (2010) Educación plurilingüe. *Revista Aula de Innovación Educativa*, 197, 30-34.
- Picq, P.; Sagart, L. & Dehaene, C. (2009). *La història més bonica del llenguatge*. Barcelona: Edicions de 1984.
- Pinter, A. (2006). *Teaching Young Language Learners*. Oxford: Oxford University Press
- Ruiz Bikandi, U. (ed.) (2000). *Didáctica de la segunda lengua en la educación infantil y primaria*. Madrid: Síntesis.
- Sánchez-Cano, M. (2009). *La conversa en petits grups a l'aula*. Barcelona: Graó
- Sánchez-Cano, M. (2001). *Aprendiendo a hablar con ayuda*. Lleida: Milenio
- Sánchez Cano, M. (1999). *Aprentent i ensenyant a parlar*. Lleida: Pagès Editors
- Unamuno, V. (2003). *Lengua, escuela y diversidad sociocultural*. Barcelona: Graó
- Vila, I.; Siqués, C. (2006). Infància estrangera i coneixement de la llengua de l'escola. *Revista Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, 38, 29-37.
- Vila, I.; Siqués, C. & Roig, T. (2006). *Llengua, escola i immigració: un debat obert*. Barcelona: Graó
- Webs d'interès:

El pla per a l'actualització del programa d'immersió lingüística a Catalunya

http://blocs.mesvilaweb.cat/media/cGlsWzFd_153243_1_3029_1.pdf

Recursos Departament Ensenyament

www.xtec.es/recursos/catala/index.htm

Contes infantils

www.unamadecontes.cat/

Recursos contes

www.xtec.es/recursos/lit_inf/contes/

Grup Gretel literatura infantil

www.gretel-uab.pangea.org/endevinalles/